

גליון תקפ"ד - פר' שמיני [ימי ספירה גבורה] - תשפ"ה

מי יודע ומי מכיר?

[א]

בפתח דבר (אות ב') בספר 'תורת הברית' על עניני מצות מילה, שחיבר הרבני המובהק והמופלא רבי שעפטיל דוידזון זצ"ל, נדפס (ירושלם תרצ"ו) בהסכמות הנפלאות של גאוני ורבני ירושלם ת"ו ובראשם הרה"ק רבי זאב מראחמסטריווקא זי"ע, כתב המחבר וז"ל: ...ובחלק השני סדרתי על סדר התורה אי אלה מאמרים יקרים ששמעתי מפי אבי מורי ז"ל... וממורי זקני הרה"ג מוהר"ר מענדיל זצ"ל, מנוחתו כבוד בעיה"ק ירושלם ת"ו, בן זקני המאוה"ג רבי דוד זצ"ל שהי' רב ומו"צ בעיר מהאליב פאדאלסקי, נכד זקני הגדול הרה"צ רבי וואלף [הכהן. המגני"ה] זצוק"ל, מנוחתו כבוד בעיר באר שנפטר בש' ה'תק"ז, שהיה רבו של הצדיק רבי דוד לייקעס זצוק"ל, חותנו של הצדיק רבי מרדכי מטשערנאביל זצללה"ה, וחברו של הצדיק רבי מרדכי מטשערנאביל זצללה"ה, וחברו של הצדיק רבי שמעריל ווערחיווקער זצ"ל.

וקבלה בידי משפחתנו הי"ו איש מפי איש, ע"ד זקני הגדול הנ"ל הר"ר וואלף [ה?] כהן זצ"ל, שצוה לפני הסתלקותו, שכל מי מבניו וירצאי חלציו שיבא להתפלל על קברו בער"ח אלול שיחול ביום ד' לשבוע, יענוהו מן השמים על כל משאלות לבו (חוץ מבקשת כסף), ובדידי הוי עובדה כמה שהתפללתי שם על ענינים נחוצים לי, ותפילתי עשתה פרי. ת"ל, ודבר זה ידוע ומפורסם בעיר באר ובסביבותיה. עכ"ל.

[ב]

בספר 'ברכת אהרן' (ירושלם תשכ"ב) במערכת 'פרי אלימלך' (עמ' קצא, ב) מובא, שהרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין הי"ד זי"ע אמר: שנוהגים, שלא לישן ביום שמזכירין נשמות. האם ידוע מה הטעם, ומקור למנהג זה, והאם יש גם שנוהגים כן? [המגני"ה] ג"ם צריך לברר, האם הכוונה היא לכל היום (ומעלוה"ש, כר"ה) או רק עד חצות היום, ופרטים נוספים, והטעם לכך? [המגני"ה].

[ג]

בספר 'אוצר ישראל' (דף רכט אות ה') מובא בשם הרה"ק בעל 'זרע קודש' מראפשיץ זי"ע שאמר: כי סוד ענין הספירה הוא, 'וואס מער מציילט, ווערט ווייניגער' (כל מה שסופרים יותר, נשתייר פחות). דו"ק והבן כי עמוק הוא מאוד.

מי יודע ולפרש ולפשר את הרעיון?

[ד]

[א] בספר 'אמרי אמת' (ליקוטים - מס' ברכות ה:) מביא שנודע מפי חכמי הטבע שלב האדם ישן עוד שלש שעות אחר שהגוף נעור. (ועיין שפתי צדיקים / גלאזר עמ' צה אות יא) האם ידועים מקורות נוספים לענין זה?

[ב] יש נוהגים בליל הסדר כשאומרים "ואומר לך בדמיון חיי" להטיף יין מהכוס פעמיים כעין ברית מילה, ולא מצאתי כעת הגדה שמביא זאת,

אשמח לדעת האם הוא מנהג טעות או שיש לזה מקור קדוש.

הרה"ח ר' אשר נוסבויס שליט"א הראה לי בהגדת "נאות דשא" מאב"ד נייטרא הגאון רבי שמואל דוד אונגאר זצ"ל [חמיו של בעל השפע חיים זצ"ל] שהביא לפני עשר המכות היכן צריך להטיף ושם הוסיף: "וכן ב"ו]אעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיון".

[נתקבל מהרב מרדכי גלנדואר]

[המג"ה: ב"נחלתנו] תק"ם, פר' קדושים תשפ"ד, ב"הירעת" אות א, נכתבו דברים בנושא **(המג"ה)**.

[ה]

[א] ב"יסוד ושורש העבודה" (שער הצאן פ"ו, ד"ה כל ימי חיין), כ' וז"ל: **ק: ראוי להסביר לבני ביתו את הפסוק (מיכה ז, טו) "כימי צאתך מארץ מצרים - אראנו נפלאות"**. שגם בגאולה העתידה לבוא, שאנו עם קדוש מצפים שתהיה במהרה בימינו, יעשה לנו הבורא ית"ש ויתעלה את כל הנסים, הנפלאות והגבורות כמו שעשה לאבותינו ביציאת מצרים, בקריעת שבעה נהרות, ובהליכת עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם קדוש הישראלי, ושאר נפלאות וגבורות לעיני העמים ודי בזה. עכ"ל.

מי יודע מה פשר המילים: "בקריעת שבעה נהרות", שכתב?

[אוצ"ל: בקריעת (=פתיחת) שבעה רקיעים; במ"ת, כמו שפירש"י (דברים ד, לה) "כשנתן הקב"ה את התורה - פתח להם ז' רקיעים; וכשם שקרע את העליונים - כך קרע את התחתונים, וראו שהוא יחידי. לכך נאמר (בפס' זה) "אתה הראת לדעת", ואין מוקדם ומאוחר בסדר דבריו (המג"ה).

[ב] בספה"ק "אמרי פינחס השלם" (קאריץ, ח"א עמ' פ"ב אות קע"ב) כ' וז"ל: **"אי בכתבי האריז"ל שהנזהר ממשו חמץ - יועיל שלא יחטא כל השנה וכו'.** והיה הרב מקפיד על ה"באר היטב" (או"ח ר"ס תמ"ז) שהעתיק בשם האריז"ל, **מובטח** שלא יחטא וכו', כי איך אדם מובטח מהחטא? ובכתבים לא כתוב רק **יועיל** וכו'. עכ"ל.

אגב: בספה"ק 'אמרי ברוך' (ויז'ניץ, דף יח ט"ד) כ' וז"ל: ...הנה אמרו רז"ל (ע"ז ד:) לא היו ראויים לאותו מעשה, אלא להורות תשובה לרבים (עי' מש"ך רש"י ומהרש"א). [ויבן] עפ"מ"ש האריז"ל שהנזהר ממשו חמץ בפסח, מובטח לו שלא יחטא כל השנה, והנה התורה העידה (שמות יב, לט) **"ויאפו את הבצק וגו' כי לא חמץ"**, ולפ"ז לא היה ראוי להם שיארע להם חטא זה, אלא ע"כ, שהוא סבה מאת סבת כל הסבות, ב"ה, כדי להורות תשובה לרבים. עכ"ל. ודו"ק. והבן (ועי' שו"ת "תירוש ויצהר" סי' לט).

[נתקבל מהרב ברוך הכהן כ"ץ]

[ו]

מי יודע מה המקור למנהג ששמעתי שנוהגים במקצת חצרות (?) שלא לאכול חמץ עד לשבת הראשונה, או עד לסעודת מצוה כגון סיום מסכתא או ברית מילה?, ומי יודע פרטים מדויקים על מנהג זה, כי שמעתי שיש נוהגים שרק בעה"ב אינו אוכל אבל שאר בני הבית אוכלים, וכדומה, והאם יש מקור קדום למנהג זה?

[מאת הרב נתנאל ציטריין]

המערכת: עיין לקמן בגליון הנוכחי מדור **'מעניינא דיומא' אות י'.**

[ז]

[א] הידועות לאחד הקוראים הנכבדים אי-אלו ידיעות על-אודות הרה"ק ר' שמואל ממיראפאל (בן הרה"צ ר' אברהם דוד), בעל **"תפארת שמואל"**, שנפטר בשנת תרצ"ח בניו יורק?!. במיוחד, רציתי לשאול אם מישוהו יודע איך אשתו הרבנית רבקה לאה (למשפ' ליברסון) בת

הרה"צ ר' ברוך משפעטיווקא (בן הרה"צ ר' מרדכי והרבנית חנה) היתה נכדת מרן אור שבעת הימים מרן הבעש"ט הק', ככתוב במצבתה? איני יודע אם זה מצד אביה או מצד אמה. כמ"כ, אם יש למישהו ידיעה על-אודות שם משפחתו **קויפמאן**, דהיינו מי ומתי שינו את השם מ'מריבנו'.

[ב] כמ"כ אשאל היש לכם ידע על-אודות הרה"ק ר' יהושע העשיל ממאנאסטריטש שגם גר בניו יורק, נפטר באותה שנה (אני מתכוון לפרטים לא ידועים כ"כ על-אודותיו, לא מה שכבר כתוב ומפורסם בספרים שהוציא וכו')

[נתקבל מהרב אליהו קוטנר]

[ח]

הידוע למישהו מהקוראים שיש ענין לומר **"ויכולו"** פעם שניה ושלישית בשבתות הללו שא"א בהן **"ויכולו"** אלא **פעמיים** או רק פ"א בלבד? המדובר ביו"ט **שחל בשבת** (בו נעדרת הפעם 'הראשונה' שבתפילת שבע) וביה"כ **פ שחל בשבת** (בו נעדרת אף הפעם 'השלישית' שבקידוש היום). [נתקבל מהרב יהודא גרייפמן]

הידעת!?

פנינים יקרים

מהרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע
יומא דהילולא: א' באייר תקל"ח

[א]

ימי הספירה

איתא בספה"ק 'דברי שמואל' מהרה"ק רבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע, (בפר' שמיני) וז"ל: **"מי יתן טהור מטמא"** (איוב יד, ד). מ"ט ימי ספירה ניתנו לטהר את נפשותינו, וכאשר אינו שב במ"ט ימים אלו, נהפך מ"ט ל"טם" לשון 'מטמא לבו' (ביומא טל. אי' 'מטמטמת לבו'. **המג"ה**), ואז בחג השבועות יום הנ' הוא **'טמא'** כמנין נ', אבל כששב בתשובה בימי הספירה ונכנס לשערי קדושה, זוכה בחג השבועות לשער הנ' כמנין **'מי'**, וזהו **'מי'** יתן טהור מ'טמא'. עכ"ל.ק.

[ב]

איתא בספה"ק **"אורח לחיים"** (פר' נח) וז"ל: ...ששמעתי מאדוני מורי ורבי הרה"ג בוצינא קדישא מוהר"ר שמואל שמעלקי זללה"ה אב"ד דק"ק ניקלשבורג בימי חרפי, כששאלתי אותו איך מקיימים מצות **"ואהבת לרעך כמוך"** (ויקרא יט, יח), בזמן שחברי עושה לי רעות?

והשיב לי בשכל שאוכל לקבל ממנו, הלא כל נשמת ישראל אחת הן, נשמת אדם הראשון וכללות ישראל הן כולן ניצוצות מנשמתו, מנהון בידין וכו' (תיקו"ז תי' חי. וע"ע בבעש"ט עה"ת פר' אחרי, ט וב"שערי עבודה" שער ראשון, ל. **המג"ה**) וכמו שכתבו בספרים (עי' "טעמי המצוות" פר' קדושים), ולפעמים מכה אדם עצמו מכה גדולה בשוגג בלי דעת, והראש הוא מלך הגוף (עי' שבת

בישראל כאשר מחשבתו משוטטת באיזה ענין שתפול
טעות בדבריו... . המגי"ה)

[ב]

הרב משה שפירא נו"ן ל"ברית אברם" זי"ע = בגליון
תקפ"ב (מי יודע אות ג', ס"ק ב') כ' המגי"ה: ...לעניות
זכרוני, קדמונים כבר כתבו זאת...

מקור בקדמונים - בספר תשב"ץ קטן (הוצ' מכון "תורה
שבכתב" עמ' קסד) הביאו הוספה בצדי הגליון כתה"י:
ונעלמה כל זי"ן לומ' כל האומרו ז"פ בכל יום ניצל מכלי
זיין. (כוונתו: שהאות זי"ן נעלמה מהמזמור הזה כולל
"ויהי נועם" ..., לכן ניצל מכלי זיין).

ע' מ"א סי' רצה ריש הסי' מביא טור ואח"כ מביא תשב"ץ
סי' רנ"ח (ולא העתיק את הכל, לכן עיינתי בתשב"ץ
בפנים).

[ג]

הרב אהרן שטרנליכט = בגליון תקפ"ג (תגובות אות ג')
דנו מתי חָבַר מרן החתם סופר זי"ע את שיריו. בהקדמת
הס' "שירת משה" מובאים דברי ב' "ליקוטי חבר בן חיים"
ועוד, בנושא זה.

מעניינא דיומא!

נתקבל מהרב מרדכי גנוט בעל לוח 'דבר בעתו'

[א] **בין פסח לעצרת:** דבר בעתו ללמוד **פרקי אבות**
בימים שבין פסח לעצרת, בין **מנחה לערבית**, וכ"נ הגאון
ב' **"יביע אומר"** זצ"ל. **האשכ' נוהגים** (כרמ"א) ללמדם
(ולכה"פ לאמרם) **בשבתות במנחה**. בכל זאת "מותר"
לאמרם/ללמדם **גם כל יום בין מנחה לערבית**, אם אין
הלב פנוי ללמוד ספר הלכה (ר' מס' סופרים טז, ד).

[ב] הרה"ק **יוחנן מסטאלין** זצ"ל למד **שמונה פרקים**
לרמב"ם (הקדמתו לפיהמ"ש למס' אבות) בימים שבין
פסח לעצרת (לוח ע"ו).

[ג] מה נאוו הליכותיו של בן-ישיבה שענינו בראשו
ומתכוון למסכת/להלכות **שעתיד ללמוד ב"זמן"** החדש,
ומגיע אליו ערוך ומוכן ב-20 **דפים** ופרש"י, משניות
המס' עם פי' רע"ב ותויו"ט כדי לקיים **"אשרי מי שבא**
לבאן ותלמודו בידו" (שלח"ק. ע"פ לוח ב"ו).

[ד] **השום הלח** המצוי בשוק בימים אלה מפריש נוזלים.
לפיכך ישיתו אל לבם **הזוכים לפדות את בנם בכורם**
בימי האביב, הצוררים את קוביות הסוכר ושיני השום
יחד בִּשְׁקִיוֹנוֹת, ימים **אחרים לפני הפדיון, לבל ישימו**
שום לח, פן ימיס את הסוכר ועד עת הפדיון ייוצר שום
ממותק בלא סוכר. **לפיכך ישתמשו בשום יבש**, או יארוזו
בִּשְׁקִיוֹנוֹת נפרדות, או יכינו בו-ביום ויודיעו לחוטפים
שלא ישאירוהו כך בִּשְׁקִיוֹנוֹת.

[ה] **"והכינו את אשר יביאו"**: השבת - נקראה לפנים
שבֹּת גַּעֲלֵע (=גאולה. "ישמח ישראל" בשם המגיד

סא.), אם יקח אדם זה מקל ויכה לידו שהכה אותו בלי
דעת, לחסר דעה יחשב, ולמה יכאיב עוד לעצמו? כן ממש
הדבר הזה שהוא נפש אחת עם חֲבֵרוֹ, וחֲבֵרוֹ עושה לו
רעה מפני חסרון דעת שבו, וכשישלים לו רעה יכאיב
לעצמו, אלא יחשוב שהכל מאת השי"ת והרבה שלוחים
לו יתברך (זוה"ק ח"ב כח.).

ושאלתי אותו עוד, איך אפשר לאהוב אדם רשע לפני
המקום? והשיב לי, נשמת כל אדם חלק א'לו'ה ממעל (עי'
זוה"ק ח"א מזו.) ועל כן תהיה לו רחמנות על השי"ת
שהניצוץ הקדוש שלו נלכד בקליפות. עכ"ד. **ודברי פי**
חכם חן. עכלה"ק בספר הנ"ל.

[ג]

איתא בספה"ק 'דברי אמת' (מהרה"ק החוזה מלובלין
זי"ע) פר' וירא (ד"ה עוד י"ל) וזל"ק: ... שמעתי אומרים
ממנו [הכוונה מרבו רבי ר' שמעלקא זי"ע, הנזכר באותו
קטע - המעתיק] ז"ל, נקל לאדם לסבול אם יחרפוהו,
(דהיינו להיות מהשומעים חרפתו ואינו משיבים), **משאם**
ישבחוהו (דהיינו מלהיות במדרגת שלא להנות
ולהתפעל). עכלה"ק.

!! תגובות !!

[א]

המגי"ה = בגליון **תקפ"א** (הידעת אות א') מובאים דברי
שו"ת **השיב משה** (סי' ד') שכתב וז"ל: וזה ברור כשמש
אצלי, שידוע לי ונתברר אצלי בכמה מקומות, שזקננו
הרמ"א זכותו תעמוד לי, היה מדקדק מאד בלשון, וכמה
דינים ואשלי רברבי יוצאים מלשונו הזהב וכו'. ע"ש.

לכא' פלא גדול על דבריו אלה, כי ידוע לכל על חילופי
זכר ונקבה, יחיד ורבים, בלשונו בכל רחבי ד' חלקי שו"ע.
ואם נפרש דבריו בנוגע להלכה, הנה בעשרות מקומות
כותב הלכה שבאופן זה וזה (נכנהו: בליעת חֶלֶב) הדין
הוא כך וכך (ואם רק היה כותב זאת - היינו מבינים
מאלינו כי כל מה שאינו נכנס תחת הגדרה זו - אין הדין
כן. אך הנה הוא ממשיך וכותב:) ואם באופן אחר
(נמשילהו: בליעת בשר) יהיה הדין כך (ואם רק היה כותב
זאת - היינו מבינים מאלינו כי כל מה שאינו נכנס תחת
הגדרה זו - אין הדין כן) ומה יהיה הדין באופן שהוא
באמצע (נקרא לו: פארווה)? שוב איננו יודעים!. נמצאת
שישנה סתירה מרישא לסיפא (כדיוק חז"ל בתלמוד
פעמים רבות מהרישא לסיפא: קתני רישא... הא סתמא...
אימא סיפא... הא סתמא...). בר-מן-דין, תדע שהרמ"א
בעצמו מתנצל לפני דודו **המהרש"ל** על אי-ידיעתו חכמת
הדקדוק (שו"ת הרמ"א סי' ז'. ועע"ש בסי' ה-ו !): "ומש"כ
לי אדוני ששגגתי באיזו מלות בדקדוק כאשר העלה מר
על ספר. אומר [ש]אינני מכת המדברים בעלי הלשון, כי
כבר פה ולשון אנכי, כי אנכי נזהר בענין המכוון ולא
במלות (שאינו מעלה ולא מוריד לענין דינא), ואני מודה
ששותא דמר לא ידענא, אך אומר שזהו דקדוק עניות
ושרי לי מרי. כי ידוע לכל מבין שבזה יקרה לכל גדול

הקדוש מקוֹז'ניץ זצ"ל) מצות". השאירו מצות שלמות מפסח ללחם משנה, ולשבת זו, הִשְׁרוּן במי-ביצים, רִבְכוּן בשמן על המחבת ויצאו טריות וצהובות לכ' שבת זו. יש שִׁכְרָכְמוֹן בנימוק שטעם המנהג הוא זכר לטעם המן שהיה ב"עוגות מצות אשר הוציאו ממצרים", ומחשש "בל תוסיף" שְׁתוּ בהן כרכום שפסול להִשְׁמָה במצות (מג"א סו"ס תנה), והוא הוא המצהיבן ("דברי יאיר"). >לאידך גיסא אפשר ל' שספקו של המג"א אם צפורן וְכַרְכּוֹם כלולים באיסור עירוב תבלין במצות, הוא, כי שמא רק פלפלים המחממים אסורים, וכרכום אינו בכלל אלו, שכן ה"כלבו" הזכיר בפירושו מנ' כַּרְכּוֹם המצות בשש"פ. > עוד יש טעם פשוט, כי פעם לא היו שמרים והשתמשו בשאור (זויערטייג), ועתה שאין פנאי להמתין לשאור מוכן לחימוץ, שְׁתוּ בהן כרכום שמחמם קצת (כנ"ל), והוא הצהיבן (הרר"א נוסבוים הי"ו מק' ויז'ניץ, בשם הג"ר חנוך העניך פאדווא אב"ד לונדון זצ"ל).

[ו] נראה שהמקור הוא ה"כל בו" (סי' נ"ב). לאחר הזכרת מנ' תרגום קריאת התורה בשש"פ (וביו"ט א' דשבוועות. ר' בו ובלוח "דבר בעתו" בשש"פ), כ' ג' נהגו לאכול דבש וחלב בחג-השבוועות כו' וגם נהגו בכל ישראל לשוים במצה זעפרן (=כרכום), לפי שמשמח הלב [ור' ביאווה"ל קסח, יב ד"ה שפת]. גם נהגו הנשים לאפות בשבוועות לחם ארוך בן ד' ראשים... (ר' בלוח הנ"ל בערב חג השבוועות). הוא אמנם מערב את שש"פ עם חג-השבוועות, אך תראה שמנ' נתינת הזפרן מוסב על שש"פ, ולא על מצת חג-השבוועות, כי עדיין לא שמענו שהיא נאכלת בחג-השבוועות. גם הצבת מנ' נתינת הזפרן בין 2 מנ' חג-השבוועות מבלי להזכיר שגם הוא נוהג בחג-השבוועות אומרת "דרשני", שהכוונה למצות שנאפו בעשש"פ/שש"פ, שבו מלפנים אפו מצות עבות מדי יום, ורק ב-200 ש' האחרונות החלו להחמיר שלא לאפות מצה בפסח ונאלצו לאפות דקות מבעוד-החג, לבל תתעפשנה (והשוה ביאווה"ל הנ"ל בשם הפמ"ג), וכבר לא יכלו לאפות בשש"פ ולְכַרְכֵּם, לכן דחו זאת לשבת הסמוכה, ואפו חלות עגולות אך נמוכות דמויות מצות, או שאפו לכתחי' לכב' שבת מצות עבות (כמנ' הקדום הנ"ל) ממש דמויות חלות. אמרתי זאת קמי רבנן, וקלסוהו. בבעלז מכינים פשטידיים. אחת, ככל שבת מבה"ח והאחרת בגין "שבת געלע מצות".

[ז] ערב "שבת מפתח" ("שליסל שבת"): הוא שם נוסף לשבת זו. על החלות פיזרו שומשומין/קצח (קימל) בצורת מפתח [או שהוסיפו עליו "מפתח" של בצק, או שעשו שקע בחלות בצורת מפתח שנעשה ע"י מפתח ששקעוהו בבצק (ההקר"א מבעלז זצ"ל צָנָה להגעילו

תחילה) והוציאוהו עובר לאפיה או אף אחריה ושטפוהו היטב מחמץ שבו, כדי שיכשר לשנהבעל"ט], זכר למן ולמי שהפרנסה שלו (כל בו, מט, נב), או ע"ש "פתחי לי אחותי רעיתי" ("אוהב ישראל") [וע"ע בספר מטעמים, עמ' 144, ובטעהמ"נ תקצ"ז], או ע"ש "וביום השבת יפתח" (יחזק' מו, א) (האדמו"ר מבאיאן זצ"ל, כח"ר רסח), או לפי שבו נפתחו כל השערים ויצאנו ממצרים ובעיקר נסי קריעת ים סוף שמבלעדיהם לא שָׁלְמָה הגאולה והרי שערי פרנסה וזיווגים נפתחים אז יחד... ~ פרנסה (395), מן (90), חלה (43), בגימ' מפתח (428). י"ב פעמים חלה (עם י"ב הכוללים) בגימ' מפתח (הרר"א ד' פרופ הי"ו, פ"ת) [ולאו ממילא שמעת מינה שמצות הפרשת חלה היא סגולה לפרנסה?!].

[ח] בבעלז ובלעלוב אוכלים מצה בכל סעודות השבת שבין פסח לעצרת, ו"קניידלאך" (כופתאות) בליל ש"ק מאחרי פסח עד פסח שני (והם מכינים לשבת זו קניידל גדול ('בעל-שם' קניידל') וקניידלך קטנים), ובסקווער נוהגים כן אף בסעודת החול.

[ט] הגר"א זצ"ל לא אכל מצה אחר פסח, משום היכירא דפסח, שאוכלים בפסח מצה רק משום דרחמנא אמר 'תאכלו' (לפי 'מעשה רב') [והצהרת "שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה"? מתייחסת לזמן שביהמ"ק קיים בה אכלו כל השנה לחם-תודה חמץ ו(מנחות)-מצה, ואילו בחג-הפסח אכלו רק מצה ולכן איננו אומ' "מזמור לתודה"]. או: הגר"א לא אכל רק מצות שנשתמרו מחימוץ, אבל לא נמנע מאכילת ריקק שמשום מה לא הספיק להחמיץ (הגה"ח ר' מאיר מנחם פערל הי"ו).

[י] לפי שיש פוס' שברכתה שלא-בפסח 'בורא מיני מזונות' (וכמנ' הספ', בני קוממיות ומוהרי"ה זצ"ל לכתחילה), יש נמנעים מאכילת מצה, פרט לסעודה שבצעו בה על לחם מלכתחילה, או שקובעים עליה סעודה.

[יא] הרה"ק ר' מרדכי מנדבורנה זצ"ל לא אכל חמץ בין פסח לעצרת, וכ"נ אדמו"ר מפייטסבורג זצ"ל, ואמר כל שנה טעם לכך. כללית, בנאדבורנה [ובקופיטשניץ, אין אוכלים חמץ עד שבת (וכ"נ אדמו"רי ויז'ניץ, בהדגישם שהוא מנ' עצמי ולא הוראה לציבור) או (כששש"פ חל רחוק משבת) עד שתהיה סעודת מצה (ואני הק' משתאה: הכי סעודת אסרו-חג (עי' סוכה מה: רש"י ד"ה באכילה) או סעודת מלוה-מלך (במוצו"ט גרידא, וכ"ש השנה שהיא גם סעודת מלוה-מלכה (עי' שבת קיט:), אינן סעודות מצוה!?!].

[יב] כ"ק מרן אדמו"ר ממחננובא-בעלז שליט"א, תיקן שבערבי שבתות הקיץ ובשבתותיו ילמדו שו"ע הרב הלכ' ת"ת.

*